

NUUSBRIEF: ASM 24-26 FEBRUARIE 2026

GESREKSPUNT: Suid-Afrika se Kommissie vir die Bevordering en Beskerming van die Regte van Kulturele, Godsdienstige en Taalkundige Gemeenskappe

Hierdie berig gaan oor die posisie van die NG Kerk ten opsigte van die werksaamhede van die sogenaamde CRL-Regskommissie. Leraars en lidmate wil graag weet hoe die ASM die kerkverband in hierdie gesprekke verteenwoordig en of die NG Kerk 'n amptelike standpunt hieroor het.

1. Ja, die kerkverband word beslis verteenwoordig in die CRL-proses

Die NG Kerk is sedert 2017 goed ingelig oor en aktief betrokke by prosesse wat met die CRL verband hou. Van die begin van hierdie gesprekke af het die NG Kerk verteenwoordiging in die relevante gesprekke verseker.

Uitkomstes van die aanvanklike gesprekke in 2017 het onder andere ingesluit:

- die totstandkoming van die Algemene Bevoegdheidsraad (ABR) van die NG Kerk;
- die ontwikkeling van 'n Gedragskode; en
- 'n Bestuurshandleiding.

Saam met die Kerkorde van die NG Kerk dra hierdie dokumente by tot verantwoordbare institusionele bestuur, veral met betrekking tot wettig aangestelde werknemers van die NG Kerk.

As alle kerke maar al hierdie maatreëls in plek gehad het!

2. Is die CRL-proses wetlik geoorloof?

Na aanleiding van 'n CRL-verslag in 2017 ("The Hearings on Commercialisation of Religion and the Abuse of the People's Belief Systems") het die CRL 'n Artikel 22-kommissie ingestel.

Die Kommissie is ingestel ingevolge artikel 22(1)(a) van die CRL-wet Nr. 19 van 2002, wat bepaal:

"Die Kommissie kan een of meer komitees instel wat bestaan uit slegs lede; of lede en personeel; of ander persone, om die Kommissie te help met die uitvoering van sy funksies."

3. Misbruik van mense se geloofstelsels het gelei tot hierdie aksie

Die CRL-Regtekommissie is ingestel om die misbruik van mense se geloofstelsels te voorkom.

Die mandaat van die CRL-Regtekommissie sluit onder andere die volgende in:

- i. Om die CRL-Regtekommissie te adviseer oor sake wat godsdien in die land raak.
- ii. Om as bemiddelaar op te tree in geskille tussen godsdienstige organisasies en/of tussen sulke organisasies en hul lede.
- iii. Om as appèlstruktuur te dien vir godsdienstige leiers teen besluite wat deur hul sambreel organisasies geneem is.
- iv. Om klagtes te hanteer wat deur gewone lede van verskillende gelowe by die CRL-Regtekommissie ingedien word.
- v. Om die behoefte te bevorder en die Parlement te oorreed om wetgewing aan te neem wat daarop gemik is om die godsdienstige sektor te professionaliseer.
- vi. Om 'n gedragskode vir alle godsdienstige leiers te ontwikkel.
- vii. Om die vestiging van 'n databasis vir die registrasie van alle godsdienstige organisasies in die land te bevorder.

Die Suid Afrikaanse Raad van Kerke (SARK) beskryf die rol van die CRL soos volg:

- Die verantwoordelikheid van die Kommissie is om die regte van kulturele, godsdienstige en taalgemeenskappe te bevorder en te beskerm.
- Die Kommissie is as 'n Hoofstuk 9-instelling ingestel om grondwetlike demokrasie in Suid-Afrika te versterk deur kulturele, godsdienstige en taalkundige regte te beskerm.
- Die doel daarvan is om verdraagsaamheid, begrip en eenheid tussen uiteenlopende gemeenskappe te bevorder, en te verseker dat hul erfenis, tradisies en identiteite gerespekteer en beskerm word.

4. Hoe en waar word die NG Kerk oral verteenwoordig in die gesprekke?

Die NG Kerk is 'n aktiewe lid van die SARK deur sy breër ekumeniese betrokkenheid.

Tydens 'n SARK-vergadering wat van 5–7 November 2025 in Midstream, Centurion gehou is, is die NG Kerk deur 'n afvaardiging verteenwoordig. Terugvoer is gelewer oor die samestelling, mandaat en aktiwiteite van die CRL-Regtekommissie.

Die SARK het aangedui dat hierdie saak sedertdien as 'n staande punt op die agenda van die SACC se Sentrale Komitee ingesluit is.

Die volgende aspekte is belangrik:

- Dat SARK-lidkerke verteenwoordig word in die CRL-Regtekommissie se besprekings;
- Dat SARK-lede sodoende insette kan lewer; en
- Dat hulle aan opvolgbesprekings met die CRL-Regtekommissie kan deelneem.

Die Algemene Sinodale Moderamen het drs Tertius Erasmus, Johan Botha, Dewyk Ungerer en ds Hanri Joubert aangewys om die SACC Religious Sector Summit oor die CRL Artikel 22-proses by te woon op 28 Januarie 2026 by Khotso House, Johannesburg.

5. Reaksie van die NG Kerk op hierdie stadium van die proses

Ons afvaardiging is van mening dat dit uiters belangrik is dat die NG Kerk verbind sal bly tot 'n konstruktiewe proses sodat ons sienings deurgaans, ook in samewerking met die SARK oorgedra kan word.

Die NG Kerk:

- i. deel die CRL-Kommissie se bekommernisse oor geïdentifiseerde misbruike binne godsdienstige gemeenskappe. Ons verwerp ten sterkste die aansprake en onwettige optrede van sogenaamde profete en ander kerkleiers. Daar is ernstige probleme binne die godsdienstige sfeer. Daar is ongetwyfeld bedrieërs en swendelaars wat mense finansiële uitbuit in ruil vir sogenaamde “genesings” en “wonderwerke”. Verskeie voorspoedskulte funksioneer in die land en verkondig 'n boodskap van materiële voorspoed as teken van God se guns — 'n boodskap wat onvermydelik verbind is aan die materiële verryking van die kultusleier. Baie wanhopige Suid-Afrikaners bestee groot bedrae geld aan individue wat hulself as godsdienstige leiers aanbied. Die feit dat verskeie godsdienstige liggame hierdie praktyke gesamentlik veroordeel het, beklemtoon hoe ernstig kerke hierdie saak opneem.
- ii. Terwyl ons die CRL-Kommissie se bekommernisse deel, moet ons beswaar maak teen enige maatreëls wat godsdienstvryheid, soos deur die Grondwet gewaarborg, kan ondermyn.

6. Wat is die wesenlike gevaar dat godsdienstvryheid geskend kan word?

In Suid-Afrika is die verhouding tussen godsdiens en die staat samewerkend. In hierdie model word godsdienstvryheid erken en grondwetlik gewaarborg. Individue, godsdienstige gemeenskappe en instellings geniet maksimum vryheid om binne die raamwerk van die wet te funksioneer.

Terselfdertyd het die staat die plig om 'n veilige omgewing te skep waarin godsdiens en godsdienstvryheid kan floreer. Hierdie posisie word bevestig in artikel 15 van die Grondwet.

Indien wetgewing godsdienstige gemeenskappe en instellings sou verplig om by statutêre liggame te registreer en gelisensieer te word, sou dit nie net 'n fundamenteel ander model van verhouding tussen godsdiens en die staat impliseer nie, maar ook 'n ernstige inbreuk maak op die grondwetlike reg op godsdienstvryheid.

Die reg om te glo en om 'n geloof, wêreldbeskouing of godsdienstige instelling te kies sou beperk word. Wanneer die staat liggame instel wat godsdienstige instellings erken en lisensieer, word hierdie reg ingeperk omdat individue nie meer sonder staatsinmenging hul godsdienstige affiliasie kan kies nie.

Verder kan die reg om oortuigings deur godsdienstige praktyke en seremonies uit te leef ook in gevaar gestel word, insluitend:

- die reg om met ander te assosieer,
- die reg om godsdienstige verenigings te stig of daarby aan te sluit,
- die reg om godsdienstige byeenkomste te organiseer, en
- die reg om plekke van aanbidding te vestig en te onderhou.

Godsdienstige instellings word erken en beskerm in hul gesag oor interne sake. Die staat, insluitend die howe, moet hierdie gesag respekteer en mag nie leerstellige of kerklike sake reguleer nie.

Enige wetgewing wat uitgebreide bevoegdhede aan staatsliggame in hierdie verband gee, sou lei tot diep staatsinmenging in die interne sake van godsdienstige instellings.

Die gevolgtrekking is dat verskeie dimensies van godsdiensvryheid ernstig beperk kan word.

Daarom wil die NG Kerk, saam met ander kerke en godsdienstige instellings, by die Kommissie pleit:

- i. Dat die reg op godsdiensvryheid in al sy dimensies gerespekteer word, soos beskerm deur artikel 15 van die Grondwet en die Handves van Godsdiensregte en -vryhede.
- ii. Dat die reg van elke persoon om te glo en daardie oortuigings uit te leef, gerespekteer word.
- iii. Dat die reg van godsdienstige gemeenskappe om hul eie leerstellings te bepaal en hul interne sake te reël, bevestig word.

Die NG Kerk ondersteun die plig van die staat om 'n positiewe en veilige omgewing vir godsdiensvryheid te skep en om sonder onbillike diskriminasie op grond van geloof of godsdiens op te tree.

Dit kan slegs bereik word deur samewerking tussen die staat en godsdienstige organisasies.

Die NG Kerk aanvaar die uitnodiging om deur die SARK aan hierdie proses deel te neem en ondersteun die pogings van die aangewese SARK-subkommissie om verdere gesprekke met die CRL-Regtekommissie te voer en betrokke te bly by die Artikel 22-komitee.

7. Hieroor is ons wel bekommerd

Die NG Kerk se hoof bekommernisse kan soos volg opgesom word:

- i. 'n Inbreuk op die grondwetlike reg op godsdienstvryheid.
- ii. 'n Benadering waarin die Kommissie sy funksies definieer sonder 'n omvattende nasionale konsultasieproses.
- iii. Onduidelike of vae mandate en parameters vir die funksionering van die komitee.
- iv. Die risiko dat die staat, deur beoogde wetgewende meganismes, buitensporig by die interne sake van godsdienstige instellings betrokke kan raak.

8. Hierdie aanbevelings het by die ASM gedien en is so aanvaar

1. Om bogenoemde as die amptelike standpunt van die NG Kerk oor die grondwetlike reg op godsdienstvryheid, soos beskerm deur artikel 15 van die Grondwet, te aanvaar.
2. Om die SARK te ondersteun en aan sy betrokkenheid by die relevante owerhede in hierdie saak deel te neem.
3. Om Drs Erasmus, Botha, Ungerer en ds Joubert te mandateer om verder die NG Kerk in hierdie gesprekke binne die SARK te verteenwoordig.